

การพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

Student Potential Development for International Music Excellence
through the Participatory Student Support System between Network Partners and Wat
Chotikaram School, Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1

นางสาวนภัทธ น้าใจ

Nawaphat Namjai

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

Director of Wat Choikaram school, The Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1

Email: Nawaphatnamjai25@gmail.com

Received: 20 Sep 2023

Revised: 15 Oct 2023

Accepted: 18 Dec 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 และ 2) สะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนตัวแทนครูโรงเรียนวัดโชติการาม ครูผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน และตัวแทนกองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมพระนครเหนือ รวมทั้งสิ้น 29 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านดนตรีสากล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการามแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทำให้ทราบความแตกต่างของนักเรียน (2) การจัดกลุ่มและลำดับความสำคัญให้กับนักเรียน สรุปได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มมีปัญหา และ กลุ่มพิเศษ (3) กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากล สรุปได้เป็นกิจกรรมการพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากล (4) ผลจากการจัดกิจกรรมการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปเป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะของนักเรียนด้วย “กิจกรรมเข้าค่ายวิถีธรรมาภิบาล” (5) ผลการพัฒนา การส่งต่อและการรับรู้คุณค่าของตนเอง พบว่า ศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.51 (S.D.=0.86) และผลเชิงประจักษ์ด้านทักษะดนตรีสากลและความร่วมมือของภาคีเครือข่าย

และ 2) สะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโรงเรียนวัดโชติการาม นำไปสู่แผนการบริหารงานตามแนวคิดแบบ CHO Model ประกอบด้วย (1) เครือข่ายดี (2) มนุษย์สัมพันธ์เด่น (3) เน้นองค์กรคุณภาพ และผลสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1

คำสำคัญ: ศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม, เครือข่าย

Abstract

This action research aims to 1) Student potential development for international music excellence through the participatory student support system between network partners and Wat Chotikaram school, The Primary Educational Service Area Office 1 Nonthaburi and 2) Reflect the results of student potential development for international music excellence through the participatory student support system between network partners and Wat Chotikaram school, The Primary Educational Service Area Office 1 Nonthaburi. This research participants including 29 students, Wat Chotikaram School teachers, music expert teachers, school committees, parents, community representatives, and North Bangkok power development fund representatives. Data was collected using in-depth interviews, focus groups, non-participant observation, and questionnaires regarding opinions on the potential of international music. Data was analyzed using content analysis and basic statistics including percentage, mean, and Standard Deviation.

Research results found that 1) Student potential development for international music excellence through the participatory student support system between network partners and Wat Chotikaram school, divided into 5 items: (1) Knowing students individually has been found to know of their differences. (2) Grouping and prioritizing students can be summarized into 3 groups as follows: normal group, problem group, and special group. (3) Activities that promote and develop skills in international music, can be summarized as an activity to develop international music skills. (4) Results from organizing activities to prevent, help, and solve problems in caring for students. In summary, it is an activity that trains students' skills as well. "Marching band camp activities", and (5) The results of development, transmission, and awareness of one's own values revealed that the potential for excellence in international music was overall high. The average is 3.51 (S.D.=0.86), and empirical results on international music skills and cooperation of network partners. 2. Reflecting on the results of developing students' potential for excellence in international music towards social change, Wat Chotikaram School implementation of the management plan based on the CHO Model concept, consisting, consist of (1) Good network, (2) Notable human relations, (3) Focus organization quality, and the impact of social change on Wat Chotikaram School, The Primary Educational Service Area Office 1 Nonthaburi.

Keyword: Potential for Excellence, International Music, Participatory Student Support System, Networks.

บทนำ

การดำเนินชีวิตในโลกยุคปัจจุบันที่เรียกว่าโลกยุคใหม่ คำนึงการพัฒนาให้มนุษย์มีศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะที่หลากหลายเพื่อสร้างสรรค์ด้านการงาน การเรียน การสื่อสาร การแก้ปัญหา รวมถึงการประยุกต์ใช้สำหรับการดำเนินชีวิตโดยการเสริมสร้างและการพัฒนาจำเป็นต้องให้ความสำคัญตั้งแต่วัยเด็กประกอบกับการสร้างเสริมประสบการณ์ที่จำเป็นให้กับเด็ก ทำให้เด็กมีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกที่มีความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ให้ความสำคัญการด้านการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นและสมรรถนะให้กับผู้เรียน ผ่านการเรียนรู้รูปแบบและกลไกการพัฒนาส่งเสริมพหุปัญญาเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยจัดทำเครื่องมือแบบคัดกรองพหุปัญญาสำหรับครูผู้สอนและผู้ปกครองในการวัดพหุปัญญาที่หลากหลายของผู้เรียน กล่าวได้ว่า การพัฒนาพหุปัญญา (MI) มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางปัญญาทั่วไป (General intelligence) หรือสติปัญญา (IQ) ซึ่งสามารถรวมเข้าด้วยกันผ่านระบบประสาททั่วไปและระบบประสาทเฉพาะ ดังนั้น การส่งเสริมการพัฒนาเชาวน์ปัญญาทุกด้านให้กับผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยส่งเสริมสติปัญญาด้านการเรียนรู้ ความสามารถในการอ่าน เขียน และการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อีกด้วย ทั้งนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักวิเคราะห์ตนเองและจำแนกความสามารถของตนเองผ่านการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถและความถนัดในแต่ละด้านของเชาวน์ปัญญาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (พรชนนี ภูมิไชยา และนิธิตา อติภทรนันท์, 2564) นอกจากนี้ มีแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา คือ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเป็นกระบวนการที่ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีเจตนาธรรมและหลักการพื้นฐานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่มีแบบแผน ดำเนินการตามขั้นตอนที่ชัดเจนในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ซึ่งในสภาพปัจจุบันการช่วยเหลือนักเรียนทำได้ค่อนข้างยากและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากความหลากหลายในแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้น การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคนโดยต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักฐานการปฏิบัติงานที่มีเทคนิควิธีการหรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดังนั้นแล้ว เพื่อให้ได้เรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานของการเข้าใจมนุษย์ การเข้าถึงข้อมูลเพื่อให้การสร้างสรรค์นั้นตอบสนองความต้องการ การพัฒนาด้วยความรู้และภูมิปัญญาที่ไม่จำกัดอยู่แค่มิติใดมิติหนึ่ง ตลอดจนการทดลองและปรับปรุงจนได้ผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และสามารถประยุกต์ใช้ได้ (ปรณภักดิ์ ม่วงประสิทธิ์ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ พบการศึกษาเพื่อพัฒนาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ พบข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมีการวางแผนปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน จัดเก็บเอกสารการปฏิบัติงาน มีการประชุมทุกฝ่ายอย่างสม่ำเสมอเพื่อหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ครูศึกษาแนวทางเกณฑ์วิธีการคัดกรอง เพื่อคัดแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มได้ถูกต้อง และมีการประสานงานดีที่ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มีการสนับสนุนนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านสมองและทุกด้าน (กรดา มลิลลา และเพ็ญภา สุขเสริม, 2564)

จากความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับแนวคิดของการมีส่วนร่วม ไม่เพียงเป็นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคลเท่านั้น ยังช่วยเกิดเครือข่ายที่สำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาในวงกว้าง โดยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า นักเรียนต้องมีการพัฒนาทักษะหลากหลายด้านเพิ่มมากขึ้น อาทิ ทักษะทางด้านดนตรีสากล ทักษะการแก้ปัญหา เนื่องจากปัจจุบันการส่งเสริมให้เกิดทักษะที่จำเป็นและสามารถนำไปต่อยอดใช้ได้ออนาคตได้จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากกว่าการสอนเพียงตำราในห้องเรียน โดยในปัจจุบันมีความก้าวหน้าด้านงานทางการแพทย์ทำให้ทราบว่า ประโยชน์จากการเล่นดนตรีสากลมีผลต่อการพัฒนาสมองของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก ซึ่ง

การเรียนการสอนทางด้านดนตรีสากลมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทางด้านดนตรีสากล สร้างอุปนิสัยที่ดี แต่ในสภาวะปัจจุบันของสังคมไทยและสังคมโลกที่กำลังเผชิญในด้านของการเข้าถึงเทคโนโลยีจากยุคของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่าง ๆ มากมาย ปัญหาหนึ่งเกิดมาจากครอบครัวส่วนใหญ่ขาดความเข้มแข็ง และเยาวชนมีการใช้เทคโนโลยีอย่างขาดความรับผิดชอบและไม่ตระหนักรู้ถึงประโยชน์และโทษของการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้เด็กขาดความอดทน ขาดสมาธิ ขาดการมีส่วนร่วมในสังคม และขาดทักษะการทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ (ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางรัก, 2561) ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การพัฒนาสุนทรียภาพทางด้านดนตรีสากลเป็นวิธีการหนึ่งที่ดีที่จะช่วยให้สามารถพัฒนามนุษย์ในด้านอารมณ์ จิตใจ สุนทรียภาพ และด้านสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติต่อไป นำไปสู่ภาพฝันของการเป็นสังคมแห่งดนตรีสากลที่เสริมสร้างความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลให้กับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการสร้างกระบวนการคิดและพัฒนาพื้นฐานของ “การเข้าใจมนุษย์” หรือเข้าใจผู้เรียนตั้งแต่ที่มาของปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน จากนั้นสร้างกระบวนการคิดการแก้ไขปัญหาด้วยองค์ความรู้ แนวคิด และนวัตกรรมที่ทันสมัยเพื่อให้ตอบโจทย์การพัฒนาตามความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา ดังนั้นจึงจะได้แนวทางการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม และการพัฒนานี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการหนุนเสริมรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร คณะครู และคณะทำงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แนวทางการในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียน ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียน เพื่อนำไปวางแผนสำหรับการพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทและรูปแบบการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีต้นแบบของโรงเรียนในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียน ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายร่วมกับโรงเรียนซึ่งการพัฒนา มีผลต่อการยกระดับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและคุณภาพของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และสามารถนำผลการวิจัย รูปแบบการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล โดยการสร้างภาคีเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและออกแบบสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลให้มีความเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ของสถานศึกษาเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้นโดยมีทิศทางการพัฒนาไปแนวทางเดียวกันกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Lewin (1946) ได้แก่ 1) ระยะวางแผน 2) ระยะดำเนินการและประเมินผล และ 3) ระยะสรุปผล ดังนี้

ระยะที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรี ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และแนวคิดการบริหารด้วยหลักศาสตร์พระราชา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและแหล่งข้อมูลเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย ร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล และสร้างเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มศึกษา มีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล 1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร หนังสือตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและแหล่งข้อมูลเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การดำเนินการและประเมินผล โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

2.1 การคัดเลือกกลุ่มศึกษาที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ได้สร้างขึ้น และได้ชี้แจงกับคณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจให้รับทราบถึงประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของผู้เรียนด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

- 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย รวมจำนวนทั้งสิ้น 29 คน
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หนังสือชี้แจงและการตอบรับเข้าร่วมกิจกรรม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และแบบจดบันทึกการติดตามการพัฒนาเครือข่าย
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยดำเนินการตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้น จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)

2.2 การศึกษาและสำรวจสภาพและบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน รวมถึงศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศของผู้เรียนด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

- 1) แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ แหล่งที่มาแบบปฐมภูมิและแหล่งทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับสภาพและบริบทของโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 และวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนในการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศของผู้เรียนด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ และการศึกษาในเอกสาร ตำรา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ได้เป็นร่างของแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

2.3 การดำเนินงานตามร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย รวมจำนวนทั้งสิ้น 29 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยดำเนินการตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นผลของการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

2.4 การสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 7 ฝ่าย ประกอบด้วย นักเรียน ครูดนตรี คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ปรากฏุชมชน ตัวแทนชุมชน และตัวแทนกองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมพระนครเหนือ รวมจำนวนทั้งสิ้น 29 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม (Focus group) และ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยดำเนินการตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้น จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นผลของการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

2.5 การวัดศักยภาพด้านดนตรีของนักเรียนโรงเรียนวัดโชติการาม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการฟัง หรือโสตทักษะ 2) ด้านทักษะการอ่านโน้ต 3) ด้านทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี และ 4) ด้านเจตคติที่ดีด้านดนตรีสากล

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนจำนวน 40 คน ที่ปฏิบัติเครื่องดนตรีสากลประจำวงของโรงเรียน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพด้านดนตรีสากลทั้ง 4 ด้าน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการฟัง หรือโสตทักษะ 2) ด้านทักษะการอ่านโน้ต 3) ด้านทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี และ 4) ด้านเจตคติที่ดีด้านดนตรีสากล โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดหลักเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับว่าข้อคำถามแต่ละข้อตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับใด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดย

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 เท่ากับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 เท่ากับเห็นด้วยมาก 3 เท่ากับเห็นด้วยปานกลาง 2 เท่ากับเห็นด้วยน้อย และ 1 เท่ากับเห็นด้วยน้อยที่สุด

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านดนตรีสากลของนักเรียน และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือชนิดแบบสอบถาม (Questionnaire)

3.2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะการฟัง หรือโสตทักษะ 2) ด้านทักษะการอ่านโน้ต 3) ด้านทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี และ 4) ด้านเจตคติที่ดีด้านดนตรีสากล

3.3) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษา ผลการหาความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.93

3.4) นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนจำนวน 30 คนและนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ที่โรงเรียนวัดแจ้งศิริสัมพันธ์ (สโสมรสากลอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาด้านดนตรีสากลเหมือนกับโรงเรียนวัดโชติการาม และเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ผ่านของค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 (George & Mallery, 2003) ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในงานวิจัย มีค่าเท่ากับ 0.78

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 40 ฉบับ โดยได้รับคืนและสมบูรณ์จำนวน 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 เท่ากับ ต่ำมาก ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 เท่ากับ ต่ำ ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 เท่ากับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 เท่ากับ สูง และค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 เท่ากับ สูงมาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ระยะที่ 3 การสรุปผล เป็นการถอดบทเรียนและสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในระหว่างดำเนินการดำเนินงานตามร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม และผลการวัดศักยภาพด้านดนตรีของนักเรียนโรงเรียนวัดโชติการาม

การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แบ่งเป็น 7 ฝ่าย ประกอบด้วย นักเรียน ครูดนตรี คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ปรากฏชุมชน ตัวแทนชุมชน และตัวแทนกองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมพระนครเหนือ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่เกี่ยวกับผลที่ได้และนำไปสู่การสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้น จากนั้นสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) เป็นถอดบทเรียนและสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล

ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1: พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จากการศึกษา สภาพ และบริบทของโรงเรียนวัดโชติการาม และร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล สามารถจัดแบ่งส่วน เป็นขั้นตอนที่เป็นระบบผสานกับแนวคิดหลักของกระบวนการมีส่วนร่วม จากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจาก 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ด้วยพื้นฐานและความเป็นอยู่ที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้นักเรียนมีพฤติกรรม ที่หลากหลายรูปแบบ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจ จึงจะเข้าถึงปัญหาที่มีอยู่ของนักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียน แต่ละคนที่มีความแตกต่างกันเป็นทุนเดิม ทั้งสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ไม่เอื้อต่อการเปิดใจพูดคุยกับครูโดยตรงของนักเรียน และ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หากไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ยังมีความยากต่อการทำความเข้าใจนักเรียนตามความเป็นจริง ซึ่งการเข้าใจนี้จะได้อะไรพื้นฐานของนักเรียน โดยเป็นสิ่งจำเป็นมากที่ช่วยให้ครูจำแนกและส่งเสริมให้เด็กอย่างเหมาะสมที่สุด สำหรับนักเรียนแต่ละบุคคล

2. การจัดกลุ่มและลำดับความสำคัญให้กับนักเรียน แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยนักเรียนกลุ่มนี้ จะมีความสามารถและการเรียนอยู่ในระดับปกติ 2) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและ แก้ปัญหาโดยเร่งด่วน โดยนักเรียนกลุ่มนี้พบว่าเป็นกลุ่มที่มีการเรียนรู้ช้า และสมาธิสั้น ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมี พฤติกรรมที่เสี่ยงอื่นๆที่ต้องเร่งแก้ไข เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ทะเลาะวิวาท และขู่สาว 3) กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียน เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้อง ให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด โดยนักเรียนกลุ่มนี้จะมีความสามารถด้านดนตรีหรือ ความสามารถด้านวิชาการ ทางโรงเรียนจึงมีการวางแผนส่งเสริมไปสู่การแข่งขันระดับเขต และระดับประเทศ ตลอดจนระดับโลกต่อไป

3. กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากล การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นหรือผู้รับผิดชอบมีความใส่ใจกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม แต่สำหรับนักเรียนในกลุ่มที่มีความเสี่ยงหรือปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีแนวทางในการป้องกัน โดยครูจะให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน และดำเนินวางแผนจัดกิจกรรมเพื่อ แก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจากการจัดกลุ่มเด็กและลำดับความสำคัญ จากกลุ่มที่มีความเสี่ยงต้องเร่งด่วนในการดูแลช่วยเหลือ ซึ่งจากการที่ระดมความคิดเห็นร่วมกัน พบว่า พัฒนาเด็กกลุ่มนี้โดยพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากล การคัดเลือกนักเรียนที่มีความสนใจและ ต้องการพัฒนาดนตรีให้มีทักษะด้านดนตรี โดยผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เข้ากิจกรรมการพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากล นอกจากนี้ นักเรียนในทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษที่มีความสนใจจะเสริมทักษะด้านดนตรีสากล

จากการวางแผนร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย สรุปได้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เรียกว่า กิจกรรมการพัฒนาทักษะด้าน ดนตรีสากล การปฏิบัติเครื่องดนตรีหรือการฝึกซ้อม จะใช้เวลาหลังเลิกเรียนวันละ 1 ชั่วโมงครึ่ง ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ (ทุกวัน) และวันเสาร์เต็มวันโดยได้รับความร่วมมือจากนักเรียนที่เข้ามาฝึกซ้อมทุกวัน สังเกตว่าเด็กแต่ละคนที่เป็นกลุ่มมีปัญหา จะมีการ เรียนรู้ค่อนข้างช้า ดังนั้น การเรียนจึงจะมีการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้เช่นกัน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4. การจัดกิจกรรมการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากลให้กับนักเรียนในกลุ่มที่มีความต้องการในการพัฒนาให้มีทักษะอย่างเร่งด่วนและจำเป็น ส่วนในกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความเสี่ยงต่างกัน จากการร่วมเสนอการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดทักษะจนเป็นศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล เป็นกิจกรรมที่ฝึกทักษะของนักเรียนผ่านการดำเนิน “กิจกรรมเข้าค่ายวงโยธวาทิต” สำหรับในกลุ่มนักเรียนบางส่วนที่มีความพร้อมและทักษะด้านดนตรีในระดับหนึ่งแล้ว และต้องการพัฒนาด้านพฤติกรรม เรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยสร้างให้รู้จักทำงานร่วมกันและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้กับคนในทีม

กิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นว่า การสร้างกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เป็นส่วนที่ช่วยขัดเกลาพฤติกรรมหรือละลายพฤติกรรมของนักเรียนลงได้ รวมถึงนักเรียนรู้จักวางแผนร่วมกับคนอื่น รู้จักแบ่งปัน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนและครู ส่วนหนึ่งเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักการเข้าสังคม และการปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้กับผู้อื่น และช่วยให้เด็กรู้จักเรียนรู้ยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆที่กำหนดในแนวทางเดียวกันสำหรับการทำกิจกรรมนี้

5. ผลการพัฒนา การส่งต่อและการรับรู้คุณค่าของตนเอง

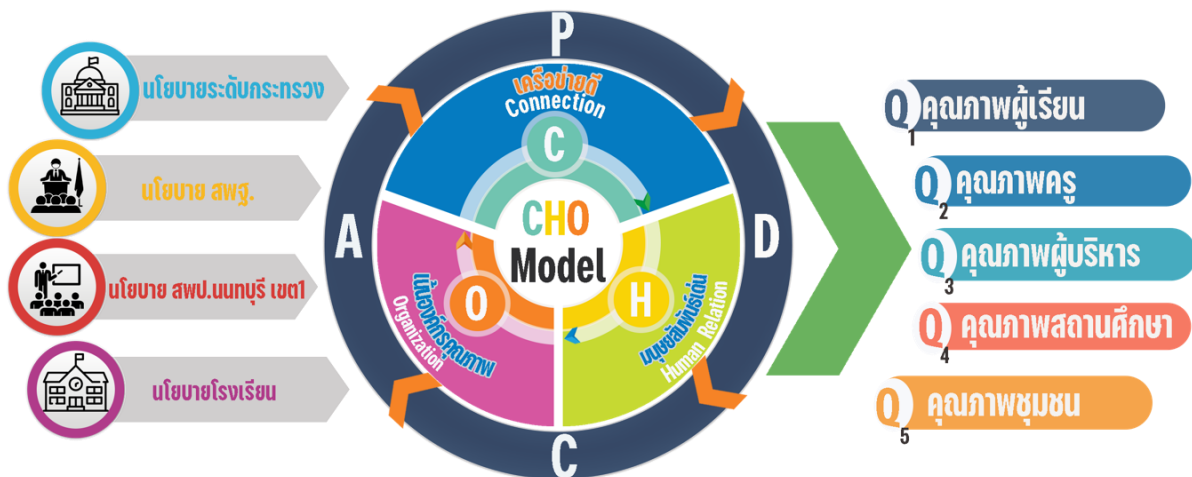
จากการรวบรวมข้อมูลของนักเรียน พบว่า ผลการวัดศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.86) โดยมีรายด้านที่มีค่าสูงที่สุด คือ รวบรวมรายด้านเจตคติด้านดนตรีสากล อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.60$, S.D.=0.97) รองลงมาคือ รวบรวมรายด้านทักษะการเล่นเครื่องดนตรี อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.80) และ รวบรวมรายด้านทักษะการฟัง ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.67)

ผลของการพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากลของนักเรียนเชิงประจักษ์ มีรายละเอียดดังนี้ 1) การบรรเลงเพลงของวงโยธวาทิต 2) การแข่งขันทักษะด้านดนตรี 3) การเยี่ยมชมการบรรเลงเพลงดนตรีวงโยธวาทิตจากหน่วยงานภายนอก 4) การได้รับความสนใจจากสื่อต่างๆ และ 5) การได้รับเชิญไปแสดงงานภายนอก ส่วนการส่งต่อและรับรู้คุณค่าผ่านการสะท้อนจากนักเรียน ภาควิชาครูและผู้บริหารของนักเรียน เพื่อยืนยันบทบาทและหน้าที่ของเครือข่าย ประโยชน์ในการจัดกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการสนับสนุนกิจกรรมการเพิ่มทักษะด้านดนตรีสากลของนักเรียน

ตอนที่ 2: ผลการสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1

จากการถอดบทเรียนและการสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีของนักเรียน ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายกับโรงเรียนวัดโชติการาม โดยบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 และ นโยบายโรงเรียน สรุปได้ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องมีระบบ แบบแผน และการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยจัดด้วยระบบของดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ ทางผู้วิจัยเล็งเห็นว่า หลักการนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดหลักปฏิบัติของการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและตรงจุดกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง นำไปสู่การสรุปเป็นแผนการบริหารงานตามแนวคิดแบบ CHO Model ซึ่งการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้นั้นจำเป็นต้องจัดมีบริบท สภาพสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากร วัสดุ เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน โรงเรียนที่มีความเป็นเลิศได้นั้นต้องนำองค์ประกอบต่างๆเข้ามาเป็นกรอบการพิจารณา ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 และ นโยบาย

โรงเรียน 2) ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกระบวนการบริหารจัดการโดยเน้นโรงเรียนเป็นฐาน เน้นการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม เพื่อระดมทรัพยากรบุคคลจากภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ร่วมกับ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียน รวมทั้งระดมทรัพยากรวัสดุ และงบประมาณ จากทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตามแนวคิด CHO Model “เครือข่ายดี มนุษย์สัมพันธ์เด่น เน้นองค์กรคุณภาพ” และ 3) ด้านผลผลิต (Output) การบริหารงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเพื่อความ เป็นเลิศขององค์กร และสร้างคุณภาพในทุกมิติ คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพผู้บริหาร คุณภาพสถานศึกษา และคุณภาพ ชุมชน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารงานตามแนวคิดแบบ CHO Model

การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโรงเรียนวัดโชติการาม ผลการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากการ พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายกับ โรงเรียนวัดโชติการาม พบว่า นอกจากการพัฒนาทักษะด้านดนตรีสากลของนักเรียนได้โดยตรง โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น ส่วนหนึ่งตัวชี้วัดของผลการพัฒนาทักษะด้านดนตรี โดยสังเกตในช่วงของปีการศึกษา 2563 และ 2564 ลดลง เนื่องจากมีปัจจัย ภายนอกเข้ามากระทบอย่าง การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้เด็กไม่ได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ลดลง แต่เมื่อ สถานการณ์กลับมาเป็นปกติ กิจกรรมในการฝึกปฏิบัติด้านดนตรีจึงเริ่มดำเนินการและพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนจนเกิดเป็น ผลสำเร็จที่เห็นในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นและการยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ส่งบุตรหลานเข้ามา เรียน ยอดนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลและอภิปรายผล

ตอนที่ 1: พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านการมี ส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จาก การศึกษาสภาพ และบริบทของโรงเรียนวัดโชติการาม และร่างแนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากล สามารถจัดแบ่งส่วนเป็นขั้นตอนที่เป็นระบบผสานกับแนวคิดหลักของกระบวนการมีส่วนร่วม จากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจาก 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การจัดกลุ่มและลำดับความสำคัญให้กับนักเรียน 3) กิจกรรมที่ส่งเสริมและ พัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสากล 4) การจัดกิจกรรมการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ผลการ พัฒนา การส่งต่อและการรับรู้คุณค่าของตนเองเป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ขั้นตอน 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและการพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ซึ่งทุกโรงเรียนมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมือนกัน แต่ปรับการทำงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ผ่านการศึกษาถึงบริบทและสถานการณ์เพื่อให้ทำงานได้ชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับงานของ ชิตินันดา สิงห์แก้ว (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน และเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA ของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ พบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA ของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ และยังต้องมีการพัฒนาและจัดทำเอกสารคู่มือที่สมบูรณ์มีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินมีแบบฟอร์มเอกสารการประเมินและแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียนให้ชัดเจนตามวงจร PDCA เพื่อใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบต่อไป ซึ่งการทำงานควรได้รับการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย ดังสอดคล้องกับงานของสุนทร โครพ และ พรเทพ ฐิณพาน (2564) กล่าวถึง การจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษา ด้วยผ่านกระบวนการทำงานของครูที่ปรึกษา มีการกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา โดยเน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง รวมถึงหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทองอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อไป

ตอนที่ 2: ผลการสะท้อนผลการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 จากการถอดบทเรียนและการสะท้อนผลการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายกับโรงเรียนวัดโชติการาม โดยบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 และ นโยบายโรงเรียน การพัฒนาดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องจึงทำให้สามารถดำเนินการได้อย่างประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยแนวคิดการมีส่วนร่วมเป็นการวางแผนการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Sashkin (1982) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานที่ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมวางแผน การดำเนินงานและมีส่วนร่วมในการควบคุมการปฏิบัติงานด้วยตนเอง โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 1) การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย (participation in goal setting) 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) 3) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (participation in problem solving) และ 4) การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง (participation in change) มุ่งหวังให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสถานศึกษาเป็นไปอย่างยั่งยืน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายและโรงเรียนวัดโชติการาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 ประกอบด้วยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายร่วมกับโรงเรียนวัดโชติการามนำไปสู่แผนการบริหารงานตามแนวคิดแบบ CHO Model ประกอบด้วย 1) เครือข่ายดี 2) มนุษย์สัมพันธ์เด่น 3) เน้นองค์กรคุณภาพ ภายใต้วงจรบริหารงานคุณภาพ PDCA (การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการสะท้อนผล) เพื่อมุ่งหวังว่า โรงเรียนวัดโชติการามจะสร้าง “เด็กเก่ง ครูดี โรงเรียนมีมาตรฐาน ชุมชนสำราญ ผู้บริหารคุณภาพ” อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ด้วยความมุ่งหวังว่าจะให้แนวทางการพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศด้านดนตรีสากลของนักเรียนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีเครือข่ายกับโรงเรียนวัดโชติการาม ได้กระบวนการของระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม และตัวแบบการบริหารงานแบบ CHO model เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานภายในโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันและเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาในทิศทางใกล้เคียงกับงานวิจัย โดยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการประสานงานร่วมกับโรงเรียนอื่นที่มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านดนตรีสากล เพื่อมาร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านดนตรีสากลให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการจัดเวทีขยายผลการทำกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายที่มีอยู่เดิมและเครือข่ายใหม่ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมแบบนั้สู่การเป็นต้นแบบของโรงเรียนที่มีกิจกรรมเสริมและพัฒนาทักษะด้านดนตรีให้กับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรดา มลิลลา และเพ็ญภา สุขเสริม. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา* 8(2), 29-42.
- ธิดา นิตดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. สุวีริยาสาส์น.
- ปรณกิตต์ ม่วงประสิทธิ์, ศิริมา จิตต์จรัส และอรอุษา ปุณยบุณยะ. (2564). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(2), 21-42.
- ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางรัก. (2561). *โครงการพัฒนาศักยภาพผู้มีความเป็นเลิศด้านการดนตรีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบางรัก.
- พรชนิ ภูมิไชยา และนิธิดา อติภทรนันท์. (2564). การใช้กิจกรรมพหุปัญญาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(2), 217-231.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการคัดเลือก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2565*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2566). *คู่มือการคัดเลือก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2566*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานผลการพัฒนารูปแบบและกลไกการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ฉบับสรุป*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุนทร ไกรพ และ พรเทพ รุ่งแผน (2564). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 143-153.
- Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of Social Issues*, 2(4): 34-46.
- Sashkin, M. (1982). *A manager's guide to participative management*. AMA Membership. Publication Division.